Ч. 36 (471). Неділя, дня 2. вересня 1928. Рік X.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. півріччо, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

ТАРИФА ОГОЛОШЕНЬ: за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ДО ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ.

Ось-ось відчиняться шкільні брами і тисячі вас засяде на шкільних лавках. За вами два місяці вільного від науки часу, серед рідні і близьких вашому серцю — перед вами знову є десять місяців важких зусиль, недіспаних ночей і сірих, одноманітних, повних твердої праці днів. І ви станете мов на границі між тим, що було — а тим важким, що жде вас...

І тоді у вашій груди зявиться щось таке мов жаль за тими днями, що минули. Згадаєте село і вашу рідну хату і батьків і рідню і тяжко стане вам на серцю, а лице ваше стане сумним.

Та в той момент ви вдивіться у власну душу і побачите, що там двоє бореться. Там відбувається боротьба між тою людиною, що має бажання спокою, лінивства, вигоди — а тою другою, яка веде своїх братів до найвищої ідеї добра, правди і краси і яка на свойому прапорі має виписаний клич: Обовязок! Для Бога, вітчини і родини!

У світі, в цілій вселенній йде вічна боротьба двох сил: добра і зла, сили будуючої і сили руйнуючої. Вона, та боротьба ведеться у кождій дробині світа і ведеться вона в людині. І ведеться в вашій молодій душі.

І коли руйнуюча сила має за собою усе те, що подобається найнизчим поривам людини: лінивство, спокій, вигоду — то друга сила, сила будуюча простирає перед вами шлях твердий — шлях праці.

Та так вже воно є, що зло — дарма якими милими способами не манилоб у сіти свої—має остаточну ціль лише загибіль, гріб і гній. А добро твердими стежинами, але веде туди, де панує дух, краса, слава..

І як вам рішитись? Пригадайте собі старинний міт про Геракля. Бо і його дві богині — богиня зла і богиня добра — манили до себе. Але сильний тілом і духом Геракль вибрав шлях богині добра. Тому і кождий нехай з вас з твердою постановою скаже: Я піду дорогою добра-праці, щоб причинитись до кращої долі мого народу, моєї рідні.

І якже вам інакше рішатись? Коли молодіж инших народів переводить вакації безжурно, серед радісного сміху і забав, то ваші вакації були хмарні. Як згадаєте про них, то стане вам перед очі спрацьований, з мозолями на руках брат зпід сільської стріхи. І стане той „здекутник“, що тяг останну свиту з жердки. І той, що з мови вашої глумився і той, що забороняв вам навіть по свойому співати... Коли все те собі пригадаєте, хай зродиться у вас завзяття до праці для свого народа, для своєї рідні...

І нехай ясним вам стане: Не їм, — тим оплюваним, зганьбленим, прибитим до землі братам боротись за добро, правду і красу! Не тим пошарпаним чорною працею мязам і зігненим хребтам двигати Сонце в гору!

Вам! Вам молодим це робити!

На теж ви до школи хотите! На теж відмавляють собі ваші батьки куска хліба. Ходите до школи коштом менших ваших братчиків і сестричок, які густо-часто чобіток в зимі не мають, бо гріш на те призначений батьки ваші для вас вислали. І честь ваша повинна вам казати, що ви цей довг мусите сплатити.

А як сплатите? Солідною працею над своєю освітою, щоб приготовити свій ум для служби свому народови, щоб своїх менших братів піднести духово і матеріяльно.

Роля провідників вам визначена. До тої ролі вам приготовитись солідно треба. На провіднику тяжить відвічальність за тих всіх, що їх він веде.

Не той з вас буде любити свій народ, що буде лишень багато говорити про народ, а не буде працювати над своєю освітою. Найкращими патріотами будуть ті з вас, що своїх обовязків в школі будуть берегти, як ока в голові та безупинною працею будуть старатись не пережити ні одного дня, щоб свій ум не збогатити відомостями, щоб не поширити свого світогляду.

Така і лишень така праця над собою є для вас молодих патріотичною, тільки вона виховає з вас правдивих патріотів. Пустомельство користи нашому народови не принесе.

Поза обовязками шкільними вільний час посвячуйте розвоєви фізичних сил по девізі: „в здоровому тілі здорова душа“ і корисній лектурі та науці чужих мов.

Особливо на те останнє звертаємо увагу.

Чоловік без знання чужих мов, як чоловік з більмами на очах. Перший ніби очи має, та не бачить краси світа — другий ніби освічений, з патентом інтеліґенції в руках, але скарби духа високоосвічених народів для него неприступні, він їх не бачить, бо не знає мови тих народів. А треба знати, що без тих скарбів духа народів, ми наш нарід піднести не в силі. Тому і знання, — і то добре знання — світових мов: німецької, анґлійської і французької для нас необхідне.

Уважайте, молоді приятелі, що коли український народ програв кампанію за свою державність, то одною з тих причин — було також незнання чужих мов. Німаків висилали ми на трибуну народів, щоб в імени нашім промовляли. Чи ви знаєте, молодці, що головний наш представник висланий в Париж на мирову конференцію (нині він вже в гробі спочиває) не вмів ні одної з вище згаданих мов. Водився з товмачем, свідком нашої некультурности. Щож це за народ?— питали здивовані Американці, Анґлійці, Французи...

Цю пляму некультурности нашої мусимо змити, дві світові мови кождий з нас повинен опанувати так, як опановує рідну мову. Це обовязок нашого часу!

Тому до праці, до обовязку, молоді други з новим шкільним роком. Сповніть обовязок супроти Бога і народу! Сплатіть довг вашій найблизчій рідні, що зір свій у вас втопила, як в своїй надії, помочі, захисті..! — К-к.

Непредвиджений податок.

Наші посли в найблизчій сесії соймовій повинні занятись податковою драчкою, а саме лихварськими відсотками від податків, які важким тягарем лягли на наше селянство.

Дуже тяжкі часи переживає наше село. Елементарні нещастя, а передовсім сегорічна посуха причинилась до того, що сегорічний врожай дуже марний, особливо на пісковатих землях. Нічо отже дивного, що селянин не може на час заплатити податку. Звісно преціньь, що деколи так тяжко за гроші, що роздобути кілька золотих це те саме, що твердий камінь гризти. Та як тільки наш чоловік роздобуде дещо гроша — то насамперід старається податок заплатити. Але тимчасом податкові уряди добивають до податку 24% т. є. четвертину суми, рахуючи це як відсотки за те, що податок незаплачений в приписанім речинци.

З тих відсотків держава мала в минулім році 37 міліонів зиску. Страшна сума, яку здерто з тяжкої крівавиці селянської. Сам міністер скарбу сказав в соймі, що відсотки проволоки є дуже високі, але до нині ні слуху, щоб ці відсотки знесено. А преціньь тих 37 міліонів — це велика кривда для села. Бо коли хто не платить податку в приписанім речинци, то приневолений до цего нуждею. І от на цій нужді заробляє державний скарб рахуючи собі 24% приволоки.

Якби хто инший порахував собі такі високі проценти, то за те стрітилаб його заслужена кара по закону, який приписує 10% річно, а найвище 15%. До того треба ще додати, що селянські податки непомірно високі і непропорціональні т. є. не відповідають зискови. Коли до того дочислиться ще 24% — то селянин руйнується, лізе в довги.

Тому наші посли повинні рішучо зажадати, щоб податки до 100 зл. були зовсім вільні від відсотків проволоки. Саміж відсотки проволоки до суми 500 зл. повинні рівнатись половині законних відсотків, а що-йно понад суму 500 зл. повинні бути відсотки проволоки такі, які приписує закон т. є. найвище 10 — 15%.

Бо так як тепер є — видержати годі. Чоловік, якого злидні мучать і через те він не в силі податку у своїм часі заплатити — дістає „поміч“ в формі несподіваного податку, який виносить 24% тої суми, яку він мав заплатити, якби мав гроші на час.

Маємо нагоду доказати!

За кілька днів зачнеться шкільний рік і по містах запанує небувалий рух. Здалека і зблизька зїдуться батьки, щоб для своїх дітей найти приміщення та щоб для них закупити і книжок і того всього, що потрібне в школі. І тисячі, тисячі золотих покотяться знов у кишеню чужинців.

Ось тепер якраз нагода доказати кождому, що він розуміє значіння клича „свій до свого“. Тепер, коли треба видати богато гроший на книжки та шкільне приладдя, є якраз пора показати ділом, чи ми уміємо бути Українцями і людьми характеру, чи ми далі остаємо живими балакунами, що нічого, крім балачки — не здібні зробити.

Наші склепи ждуть на своїх покупців. Дістати можемо все у своїх купців. Олівці, зшитки, каламарі, пера, бльоки, фарби, торби — усе у своїх дістанемо. І навіть свої вироби.

Книгарні ждуть на батьків Українців, що купуючи книжки для дітий дадуть їм заробити.

Так само українські склепи з мануфактурою і українські ремісники: кравці, шевці і тд. ждуть на замовлення від своїх людий з нагоди шкільного року.

Уважаймо-ж при кождій орудці на клич: „свій до свого!“ Памятаймо, що ми станемо лишень тоді нацією, коли розвинемо свою торговлю, банковість і пресу. Без того нарід не є нацією.

Полагоджуючи орудки разом з дітьми, показуймо їм склепи, де вони мають через цілий рік полагоджувати свої орудки.

Геть з коршмою!

Місяць вересень починає українське громадянство під кличем: Геть з корчмою! Є це радісний обяв зрозуміння ваги тверезости та шкід, які приносить коршма у кождому селі. Коршма, той розсадник піянства, розпусти, крадіжки і забіяцтва „врослася“ в село і без неї — як дехто вважає — обійтися не можна.

І підчас, як великі культурні держави (Америка, Швеція, Норвеґія, Данія) заборонили виробу горівки у себе, а рівночасно богацтво тих держав доказує, що можна без ньої зовсім добре обійтися — у нас по війні піянство зросло до великанських розмірів.

І от коли заповіджено у нас боротьбу з тим страшним ворогом здоровля і маєтку, з тим ворогом цілого народу — не сміє бути ні одного Українця, який не допомігби скінчити ту боротьбу повною побідою.

Величезне поле праці отвирається для всіх тих, що нарікають на брак роботи реальної та губляться в хмарах фантазії про творення партій або будучий устрій укр. держави. Страшний обліг жде на трудящі руки.

Усі, кому дороге наше будуче, мусять собі сказати, що вперід треба зробити з маси культурний народ, а опісля щойно будувати державу. Першим кроком в тім напрямі нехай буде боротьба з корчмою.

Тому повинні усі студенти вищих шкіл, які мають змогу ще місяць вересень бути на селі, усі інтеліґентні і свідомі одиниці взятися за ту роботу. Розвести пропаґанду за кличем: „Геть з коршмою!“, відбути наради по установах, улаштувати відчити на тему шкоди, яку приносить горівка, перевести голосування проти корчми і т. д.

Якби нам удалося перевести ту боротьбу побідно — то сміло можемо дивитися в будучність. А до того, щоб удалася вона, потрібно тільки щирої праці. — *Анатоль Курдидик.*

У відповідь о. Мих. Вовчикови.

Думав я над тим, чи відповідати ш. авторові статі „Православє на Покутті“ поміщеної в ч. 56. часопису „Нова Зоря“ — чи дати спокій? Не відповім нічого, то ш. автор буде вважати себе за такого крепкого полеміста, що мовляв, одною короткою статейкою вмів загнати свого противника в сліпу вулицю так, що не може здобутися на одно слово відповіди.

Отож треба відповісти.

Стаття о. Михайла Вовчика зачинається автореклямою його статі поміщеної ще 7. II. 1926. „До укр. кат. Духовенства“, щоб люде не забули, що така статя з під пера о. Вовчика перед несповна півтора року була надрукована.

Відтак слідує автореклями його льояльности і канонічного послуху супроти духовної влади. Дивись, мовляв, Світлійший Ординаріяте, ти заборонив читати той часопис, і коли прислано мені одно число, „щоб мене вколоти“, то я хотів його зараз завернути, але, щоб собі редакція не думала, що я число прочитав і її використав, то я післав передплату за те число з дopискою: „більше мені цього не посилайте“ і число прочитав, та лиш на те тільки, щоб стати в обороні нашої укр. кат. церкви перед затіями таких вархолів, як ось Др. А. Ч., котрий не може навіть висидіти „ціхої мши“, а пхає свого носа в справи нашої укр. кат. церкви і нападає на Рим і на наших владик.

Ця автореклями нагадує на перший погляд евангельську причту про митаря і фарисея, а її інтенція аж у вічи бє: помяни мене Господи, коли будеш роздавати кращі парафії, як моя Лопушанка.

Аж по тій автореклямі йде критика моєї статі.

Чого там нема-нема! І плиткість і перемелені річи і переспівана пісенька, перекручення, видумки, суперечність в тому, що автор (себто я) пише, з тим, як він робить. Є навіть і медицина про причини запалення легких.

Над тими замітами спинюся коротко, бо прийдуть ще инші закиди. Хоч ті „річи“ перемелюються безвпинно, то вони ще неперемелені, а пісонька, хоч співається, то вона ще не переспівана. І так довго будемо це молоти і співати, поки не виборем прав нам заґварантованих для нашої церкви, тих прав, які нам папи римські в унії забезпечили.

І яких то цікавих арґументів уживає автор на ці свої заміти?

Він сумнівається, щоб було правдою те, що я написав, бо він того не знає, а як священик повиненби знати. Мені здається, що треба бути яким таким авторітетом, щоб сумнів міг заступити доказ неправди того, що я написав. Мені здається, що ш. автор помимо того, що написав перед півтора року посланіє до укр. кат. духовенства, таким авторітетом не є. Ш. автор ані не урядує в станиславівській дієцезії, ані не дістає звідсиля приказів і розпорядків, тож його „сумнів“, що так не є, як я написав, не є ані арґументом, ані доказом. Треба би йому сюди приїхати, придивитися до усього, а лиш опісля висловлювати свою певність, що так не є.

По тім всім автор присікається до мене, і бере мене прямо на сповідь, чи я практикуючий християнин, чи я ховжу на „девятку“, бо може і то ні, бо дежби „панови“ вистояти або хочби висидіти навіть „ціху мшу“ не говорячи вже про співану службу божу. І така мізерна людина, що навіть „цiхої мши“ не видержить, сміє забирати голос в таких справах, в котрих о. Вовчик пише посланія до укр. кат. духовенства! І звідкіля він це знає, чи може був на засіданні консисторії в Римі, і знає, що там вирішено, що унія вже не потрібна і треба її зліквідувати. Його виступи проти Риму і епископів, то інсинуації, неправди, перекручування, видумки.

Я поминаю це, що така полеміка і арґументація не лицює навіть учневи з низчої ґімназії, а не то священикови. Не знати людини, як він живе, і як він робить і закидати йому з гори індеферентизм релігійний, і на такім безосновнім твердженні будувати свою арґументацію, то хиба клеветою назвати можна.

Завіряю Вас, о. Вовчик, що я хоч ходжу до сповіди і її не відкидаю, але до Вас на сповідь не пішовби. Не пішовби лише для того, що колиб ми при сповідальниці стрінулись, то мені прийшлосьби сповідати Вас за Вашу очевидну іґноранцію того, про що і горобці на вербі цвірінькають. Ви незнаєте того, що коли в р. 1916. австрійські і німецькі війська заняли Холмщину і Підляше, коли люде звідтам домагалися присилки в ті сторони (колись уніяцькі) наших священиків на відновлення унії, коли того самого просили і наші ордінаріяти в Римі, то за староннням теперішнього папи, а тоді монс. Ратті, Рим навіть не дав відповіди на це прохання?

Ви не знаєте того, що Рим не дозволив на інтронізацію заіменованого для Луцка епископа Боцяна?

Ви не знаєте, що тойже мнс. Ратті, коли став вибраний папою, не назвав наших ювілейних паломників українцями уніятами, лише славянськими уніятами?

Ви не знаєте того, що сказав той папа до польської паломницької молоді, що лише римокатоликів уважає за справжних католиків?

Ви не знаєте того, яку поніжаючу відповідь дав Рим на нашу чолобитну і вірнопідданчу жалобу на деяких наших владик за нехтовання наших прав церкви запоручених нам папами в унії?

Як Ви того не знаєте, то нічого не знаєте і не беріться до писання критик. Коли-ж Ви лиш показуєте із себе незнайка тих всіх фактів, в такому разі назвіть себе самого відповідним прикметником. Факт є і остане фактом, а він є пропречистим видимим знаком невидимої благодати, яка на нашу церкву з Риму сплаває через цю „невидиму руку“ на знищене Русі. Ваша стаття нагадує того чоловіка, що заслонився дошкою і твердить, що сонце не світить. Та хай Вам це вийде на здоровля.

Ви кпите собі з мене, чи я був на засіданні консисторії в Римі, що про це все знаю. Але мені здається, що і Вас туди не запросили, хоч Ви вважаєте себе за лицаря еклезіє — мілітантіс. Отож обидвом нам нема кривди.

Кажете далі, що Молебень до Н. С. Хр. який Ви своїм парохіянам правили, так дуже подобався, що краще його вислухали як служби божої. Поперед усього я би спитав Вас, чи Ваші бойки знали, що Ви їм правите і на яку інтенцію? По друге — дуже сумно, що Ви як парох не вміли розкрити і показати величної краси нашого обряду своїм парохіянам і тому молебень краще їм подобався, як служба божа по нашому всх. обряду. То чужинці

не можуть налюбуватися красою нашого святого обряду, а Вашим парохіянам кращий молебень.

На прикінці Вашої кртики Ви позволили собі порівняти мене з тою твариною, що сама міх дре і квичять. По такім авторітеті і всезнайку, яким Ви своєю статею показалися, такого гарного порівнання можна було сподіватися. Але я Вам скажу, що ця пословиця як-раз до Вас пасує. Ви самі і Вам подібні дрете той міх, що називається нашим обрядом, і самі поквікуєте на тих, котрі сміють перешкаджати Вам у цій роботі.

Коли-б мені і моїм однодумцям добро і слава нашої церкви було байдуже, то чого-б нам до того мішатися і ставати в обороні нашого обряду і його чистоти? Особливо я не маю ні сина, ні зятя в духовному стані. Більше є підстави припускати, що Ви і подібні Вам замкнувши очі на те все, що в нашій церкві тепер заводиться, бороните своїх особистих інтересів, а не справ церкви.

Але... респіце фінем!

Тими нашому обрядові противними інноваціями і лагками доведете до того, що сталося в Холмщині і на Підляшу перед скасованнем унії, до орґанів, ґодзінків, літаній, усунення іконостасів і т. і., доведете до того, що Ваші місця займуть неуніяти двообрядовці, бо Ви покажетесь лишними в уніяцькій церкві... Побачите! — Коломия 16/8. 1928. —

Андрій Чайковський.

Дописи.

Городенка. Коли хто чим більше хорий, тим більше нарікає — квелить. Одні співчувають з нещасливим і спішуть з поміччу йому, другі однак й непоглянуть туди. Цим хорим на смертній постелі є нині українська приватна ґімназія в Городенці. Одні співчувають з її терпінням і лікують її — другі кплять та сміються. Ця ґімназія від її заложення удержувалась і до нині удержується власними силами, власними засобами, то є ріжними складками свідомих громадян повіту та місячною платнею учеників. За весь час істнування ґімназія то розвивалася, то упадала і так на переміну до сьогоднішньої хвилі. Що було причиною цего хвилювання всяко говорять. Усі кажуть, що розсудний та енерґійний господар веде взірцево свою господарку, а тоді краще і йому живеться та його сімиї. Так само з господарями ґімназії. Коли керму її мав чоловік, який з цілою совістю прикладався до піднесення її, коли цілою душею бажав добробуту та розвою повіреній інституції та постійно працював для неї, тим вона підносилася, розвивалася та пишалася взірцевою опінією не лишень у своїх, але і в чужих. Управителі дуже часто змінялися і від того походило індивідуальне забарвлення — відповідна закраска заведення. Та вже в минулому шкільному році оказалися невідрадні відносини. Шесту клясу, яка тут була найвищою, розвязано, зглядно злiквідовано, учеників в нищих клясах що-раз то меньше, а грошей на провадження того що іще осталося нема. Дехто каже, що причиною розкладу є управитель, людина в старечому віці, не знаюча відносин в повіті, замало енерґійна та без ініціятиви. Але головною причиною — це цілковитий брак грошей. Вище зазначив я, що ґімназія удержується з добровільних складок трудової інтеліґенції та свідоміших селян. А останні парляментарні вибори до сойму, причинилися до зменшення впливу грошевих жертв, на чім терпить „Рідна Школа“. В повіті села зрадикалізовані, а провідники радикальної партії в засліпленю та фанатизмі сказали нарешті таке: ми дітей, ані грошей для цеї ґімназії більше не маємо, бо ми бачили в часі виборчої акції, яких переконань учительський збір і не бажаємо, щоби наших дітей виховувано на Ундівців. Це, як бачимо, виразно свідчить о вузонькій, партійній політиці радикалів. В них грає ролю більше ворожнеча і ненависть до своїх, як до сусідів. Провідники радикалів до нині не знають, що школа мусить далеко стояти від політики, що на кожду школу не можуть мати впливу ані радикали ані Ундівці, що дух в школі мусить бути незалежний від партій, а дітвора мусить бути вихована для добра цілого народу. Ідеольоґію партії не можна ставити понад значіння і необхідність так поважної твердині в повіті, як істнування укр. ґімназії. Хай вони знають, що за упадок Рідної Школи будуть відвічальні перед цілим укр. народом, бо не то, що кидають болотом на її заряд, учительський збір, але оклеветують безглуздно той національний доробок, який весь нарід будував в тяжких обставинах цілими роками. Ті громадяни, котрим лежить на серці добро шкільної молоді та добро цілої нації, хай не тратять надії в успіхи на кращу долю ґімназії. Фалшивими наклепами невідвічальних партійних фанатиків зражуватися не можна, а чимскорше взятися до реалізації слідуючого проєкту: На становиско управителя заведення поставити людину енерґійну, людину, котраб вміла всіх пригорнути та заохотити до праці над розбудовою школи, людину, котраби мала вплив на ціле окруження, а також на учительський збір з осібна, бо лиш людина з доброю ініціятивою може двигнути з цего упадку одинокий розсадник середної укр. освіти в повіті та надати йому поваги та значіння. Без гроша сьогодня не дасться також нічого вчинити, тому треба віднестися з апелем до всеї інтеліґенції городенського повіту, а зокрема до учителів на засланні, щоби всі уподаткувалися і кождого місяця присилали хоч малу частину своїх поборів „Рідній Школі“ в Городенці. Знайдеться також велика скількість і селян, які від жертв рівнож не відмовляться. Не можна заложити руки і чекати на фінансову поміч з „Рідної Школи“ у Львові, бо вона має аж надто своїх видатків, а такий повіт як Городенка одну-одинокую ґімназію удержати може і мусить. Памятаймо, що ґімназії ґрозить розвязання, а коли до того допустимо, то іще раз докажемо нашим сусідам що нам нічого не треба, а вистарчить те, що нам сусіди накинуть. Зачинається шкільний рік, а гроша яко найважнійшого чинника до піднесення школи не маємо, тому до щирої праці і жертв — та чим скорше. Можливо, що й ті, які нині руйнують ґімназію, нарозумляться та також поможуть Укр. Народови дорогу школу двигнути з упадку.

Обсерватор.

Від редакції. Містимо цю допись про фатальний стан укр. ґімназії. Чи діягноза недуги цеї школи і рецепта на еї вилічення влучна, полишаємо до осуду укр громадянству Городенщини. Радо помістимо і инші думки в тій справі. Однак рішучо не годимося з тим, що управитель ґімназії має віддати свою енерґію „промишленням“, як удержати ґімназію. А хтож буде займати педаґоґічною стороною школи? До цего покликана громадянська орґанізація, яка повинна дати школі те, чого потребує з матеріяльного боку. Управитель з учительським збором повинен віддатись виховавчій педагоґічній праці, щоб школа дійсно сповняла свою високу національну місію. Інакше школа буде лиш забавкою в школу, коли управитель з учит. збором свою енерґію будуть виливати в иншім напрямі, як цего вимагає педагоґічна сторона школи. Або нам школа є потрібна, або ні. Най громадянство рішає. Не знаємо також, що могла мати ґімназія спільного з виборами? Школа повинна далеко стояти від партійних сварок.

Горохівці, пов. Перемишль. Дня 1. липня ц. р. відбулося в Горохівцях віче, на якому посол Др. В. Загайкевич здавав посольський звіт. На великім майдані біля церкви зібралося кількасот людей з Гороховець, а також прийшли громадяне з Княжич, Вітошинець, Корманич, Фредполя і Дарович. Збори отворив діяльний місцевий парох о. Косонога, а до проводу Зборам вибрано громадянина Михайла Росовського. Горохівці і сусідні села були тереном, на якім поборювали себе взаїмно ріжні виборчі партії і їх листи, а передовсім всенародна ліста УНДО Nr. 18., проти якої боролись лісти Nr. 22, 19, 20 і всі лісти польські. Ізза цеї причини наступив, на жаль у народній роботі і у наших народних рядах розлом, який відбився шкідливо не тільки виборчими межиусобицями, але ворожнечою в селі, розєднанням у всіх товариствах, а внаслідок цего занепадом народної роботи. Тим нещасним відносинам присвятив посол Др. Загайкевич значну часть своєї промови, взиваючи ціле громадянство, аби забули про це, що їх розєднує та не питали нині, хто ліпший чи гірший і хто винен в тім убійчім розєднанню нашім, тільки, щоб всі станули зі зєдиненими силами, зєднаним національним фронтом до спільної праці. Слова промовця трафили на податний ґрунт і знайшли відгомін серед слухачів. Дальше представив посол Загайкевич хід соймових нарад, та з окрема діяльність Укр. Парляментарної Репрезентації, яка не занедбала ніякої нагоди, аби виказати наше безправне політичне положення та злидні нашого народа. Розповів докладно про всі справи, якими займався „Укр. Клюб“, в якім є зєдинені посли Обєднання (УНДО). Цей клюб і його посли завжди йшли простою лінією безглядної боротьби за права українського Народа. По зборах звернулись громадяне з ріжними справами до нашого посла, з яких проявлялось зрозуміння своїх прав і завзятість народніх мас в боротьбі за їх права. Збори висказали повне довіря і признання Укр. Клюбови і послови Др. Загайкевичеви.

Задеревач, пов. Долина. В нашім селі нема ні Читальні, ні кооперативи. За те жиди в нас панують. Тай нема надії, щоб удалось тут основати яке товариство, бо люди темні і до орґанізації неспосібні. А пан війтуньо не хоче і чути про читальню. За те в часі виборів ходив по селі і грозив, щоб люди голосували на одинку. Тому пють у нас, бються і бідують. Гей люди схаменіться! Колись ваші власні діти прокленуть вас.

Колодно, пов. Жовква. У 15. ч. „Укр. Голосу“ з дня 8. квітня 1928 р. помістили ми допис з Колодна повіт Жовква, в якому м. и. піднесено всілякі закиди проти тамошнього греко-кат. пароха о. К. і названо його діяльність шкідною для народної справи та гідною прилюдного напятнування. Закиди ті — як згодом виявилося — спираються на неправдивих відомостях, вслід за чим, поміщуючи наведений допис, вчинили ми названому душпастиреві дійимаючу кривду. Супроти цього відкликуємо всі закиди проти о. К., обняті змістом вище наведеного допису як безпідставні, а одночасно перепрошуємо о. К. ізза мимоволі заподіяної йому зневаги. — Редакція Українського Голосу.

З Польщі і про Польщу

Маршалок Пілсудський виїхав до Румунії на тритижневий відпочинок в товаристві своїх адютантів і надворного лікаря. Витала його на границі румунська влада як володаря. Чого саме *Румунію* вибрав собі Пілсудський за місце відпочинку, всяко про це говорять і пишуть. Досить того, коли скажемо, що Румунія є тепер в військовім союзі з Польщею і тому дуже часто офіцери ґенерального штабу приїздять до Польщі, а польські — до Румунії. Можливе, що і Пілсудський буде нараджуватись зі своїми союзниками тай тому виїхав до Румунії. — Заким виїхав Пілсудський на відпочинок, відбув нараду з міністром Залеським в справах польської закордонної політики. Саме з початком вересня має відбутися сесія Союзу Народів і тут знову прийде під наради польсько-литовський спір, якому кінця не видко. Ще в грудні минулого року ухвалила Рада Союзу Народів, щоб Литва погодилась з Польщею, але до тої згоди не можна прийти. Обі держави бавляться в цюцюбабку одна другу хоче перехитрити. Як відомо, переговори в липні перервано через Вильно, якого Литовці не хотять вирektися. Тепер польський уряд предложив Литві, чи не відновилаб вона переговорів в Женеві або Кеніґсберґу і то 25 серпня. На те литовський премієр Вальдемарас відповів, що в так короткім речинці неможливо розпочати переговорів, бо делеґація литовська не є приготована до переговорів, а до того з початком вересня розпочинається сесія Союзу Народів, на якій мусить бути премієр Вальдемарас. Отже не може він в Женеві займатись польсько-литовськими переговорами. Ця відповідь Вальдемараса дуже обурила польських ґазетярів і вони домагаються від Союзу Народів, щоб дав Польщі вільну руку в справі Литви т. є., щоб польська армія змусила Литовців до „згоди“. Цікаве тепер, що на те все скаже Союз Народів. — В останному тижні польські часописи заговорили знову про пасивний стан польського торговельного білянсу, бо після урядових обчислень Польща в місяці липні закупила за границею за 88 міліонів золотих товару більше, чим продала загранищі. Що правда, то польський вивіз заграницю не дорівнував ввозови ще в жадному місяці, а навіть імпорт (ввоження чужих товарів) зменшився о девять міліонів золотих, коли порівнати червень з липнем — але Поляки таки затрівожилися тим станом своєї торговлі. Бо з нього виходить, що Польща або малий має промисл і його недостачі мусить доповнювати заграниця, або коли і має його, то виробляє такі лихі товари, що люди волять заграничні. Сам премієр Бартель недавно звернувся до Поляків *з відозвою*, щоб вони попирали краєві вироби і відучилися від купування заграничних. Чи послухають цього Поляки — не знати. Але як так далі піде, то скоро недобір торговельного білянсу буде виносити міліярд золотих, а той міліярд може поважно захитати вартостю гроша т. є. золотого так, як колись захитав маркою. — Минулої неділі уладили польські рільничі орґанізації „дожинки“ в літній палаті президента держави в місцевости Спалі. З цеї нагоди президент виголосив до польських рільників промову, в якій обіцював селянам всякі благодати від уряду. — Поляки визначили від 2—9 вересня тиждень оборони проти літаків і ґазових бомб і будуть збирати датки на літаки і ґазові маски.

Що чувати в світі?

Большевики улаштували нову комедію. Оце відбулася на днях в Москві „всесоюзна хлібна нарада“, яка закінчилася тим, що ухвалено зробити „контрактацію озимини“ т. є списати усі засіяні під зиму поля і зробити угоду з селянами в справі доставки збіжа. В першу чергу ходить большевикам ніби то о поправу господарки, алеж сама „Пролетарська Правда“ ч 192 пише, що „виявилось чимало хиб, які ставлять під загрозу успіх хлібної кампанії“. Брак машин, переслідування селянства, недовезення всього того, що потрібне селянам це все не сприяє большевицьким головачам в їх нарадах та резолюціях, щоб поправити „хлібозасівність“. З цілої наради про спосіб допомогти селянству одну тільки справу постановлено здійснити: записати збіже, яке селяни мають віддати державі зі слідучого врожаю. При тім богацько говорено про те, які то користи селянин мати-ме з того списування. Держава буде так принаймение казали — дбати за машини, за штучні погної, за насіння — а селянина „треба переконати не проїдати, а здавати державі чисто сортне зерно“. (Пр. Правда ч. 191). От тобі потіха! Виходить, що хоча далиб і машини і насіння — то селянин тільки працюватиме — а чистосортне зерно зїдять „товариші“ з Москви та Ленінграду! Ціль тої контрактації звісна: На Україні того року збіже не дописало і через непогоду і через те, що люди сіяти не мали охоти на те, щоб потім всяка голота їла його. Для большевиків це зробило велику журу, бо Україна є для них шпихліром, а зі сел ним дергися — вони вже по тім році знають, як нездорово. І от придумали хитру штуку: Оголосимо, що будемо давати насіння, машини, поміч — то й селянин втішиться і засів богато, а ми вже потім справимося. Та здається, що селяни переконані о тім, що большевики хочуть їх перехитрити і не дадуться зловити — як горобець на полову. — На Україні відбулося два великі процеси політичні один за повстання (4 розстріляних і 15 довголітна тюрма) у якому судили селян, а другий за контреволюційні махінації в „Донвуглю“, копальнях вугля (36 розстріляних, між ними 63-літний старець). Отсі два процеси показують найкраще, що то большевики дають ..

Памятайте про „Рідну Школу“!

РОМАН ДМОХОВСЬКИЙ
суд. окр.

З судової практики.

Прошу цим заголовком не зражуватися, бо не маю на цілі мучити читачів якимись правничими квестіями, так як до цего є призначені фахові правничі часописи. Я хочу поділитися з читачами „Укр. Голосу“ такими подіями в суді, які повинні заінтересувати ширші круги нашого громадянства, а передовсім наших селян.

Між практичними званнями судейський уряд дуже тісно звязаний з життєм нашого народу, особливо з селянським життям. Суддя судить не на підставі мертвого письменного матеріялу, але на виключній підставі живого слова — він безпосередно входить в контакт з селянським життям і його пристрастями і тому має велике і широке поле до дуже цікавих спостережень, які мають не малу вартість для священиків, учителів і всіх тих, котрим на серцю лежить доля нашого селянства, його непорадність та темнота.

В тій ціли зібрав я жмуток судових випадків, які виказують, до чого веде завзятість, злоба і непоборима жажда селянських процесовичів і що з того виходить. Якраз отсе хочу навести в науку селянам приклади, як селянські процесовичі для якоїсь марниці поносять величанські кошта, щоби тільки „поставивши на своїм“ і свого противника згнобити і знищити. Це така погань, що на її напятнування брак слів.

Прошу отже послухати:

1. Три грушки, які коштували 965 зол.

Не один з читачів прочитавши це, засміється і скаже: „от жартує“. Ні, я докажу вам судовими актами, що правду кажу, а саме що три грушки (вартости найвище 10 ґр) коштували в році 1927 величезну суму 965 зол.

В селі М. біля Перемишля перед Спасом обтрясав господар Р. з невісткою і двома синами грушку, яка стояла коло плота сусіда Н. Старе дерево з ласки Божої зародило як слід і вже два великі міхи навантажені були грушками — а господар далі тряс, бо на дереві їх було богато. Але як-то приповідка каже: де дрова рубають, там і тріски скакають. Таке і тут було. На огород сусіда Н. впало 3 грушки. Синок сусіда, 14-літний Івась Н. дивився з боку і як грушки впали, він підняв їх і дві сховав за пазуху, а одну став їсти таки зараз. Не подобалося це синови власника грушки, Николі Р. Він переліз через пліт і хотів силою видерти Івасеви грушки. Івась наробив крику, вибігли з хати його мама з трьома синами-парібками і зачали бити і ганьбити Николу Р. В тій хвилі на поміч Николі прибіг його тато з невісткою та двома синами і зачали свистати в повітрю коли, вирвані з плота, при чім падали дуже негарні слова. До тої бійки вмішалися і сусіди. Трівала вона майже годину і принесла в результаті: 11 легко ранених, 2 тяжко ранених (у одного вибите око, в другого зломана рука), 6 судових скарг, 7 розправ — кожда з пятьма адвокатами (чужинцями!), 106 днів арешту, 2 місяці тяжкої вязниці, а признане судом відшкодовання і заплата адвокатам винесла суму 765 зл. А коли до цеї квоти додасться кошти свідків, лікарів, знавців, прохарчовання засуджених в кримінaлі, які то кошта скарб державний опісля з засуджених стягає, страта часу — що винесе найменше 200 зл, то разом дасть суму 965 зол. За ті гроші можнаби купити в селі М. що найменше такий огород, на якім стояла нещасна груша селянина Р.

2. Кровaві весіля в перемиськім судовім окрузі.

Рідко тепер трапиться весілля, якеби обійшлося без проливу крови або бодай сварки. Звичайно спір іде о дівчину і то між парібками з села, де весілля відбувається, а парібками з сусідного села, яких бас, бубен і скрипка приманили. Коли місцева красавиця-дівчина вподобає собі танцюриста з сусідного села і з ним довше гуляє, то це є звичайною причиною до авантури. Музиканти виходять з поломаними інструментами, гості весільні з розбитими черепами, поломаними руками — часто падають і трупи.

А з чим то приходять наші парібки на весілля? Приносять з собою револьвери, штилети, боксери, кулі оловяні обшиті шкірою. В суді можна побачити цілу збірку тих „весільних“ приладів, а кождим з них можна відобрати життя чоловікови.

При тих бійках відграває велику ролю спірт денатурований (палюнка), який затроює орґанізм (на однім весіллю отроїлося 5 людий). Який-же результат тих весіль? В р. 1927 в перемиськім судовім окрузі на весіллях убито на смерть 11 осіб — тяжко ранено 295 осіб — легко ранено 560 осіб. Таке подає статистика перемиського суду.

Майже кожде весілля приходить на судову дорогу. В р. 1927 в однім лишень окружнім суді в Перемишлі було 278 весільних розправ за злочин (отже не вчислені тут судові розправи за обиду чести на весіллях і т. п.). Обчислім бодай приближно кошти тих розправ за весільні злочини в окружнім суді перемиськім. Колиб ми числили на одну розправу найменше 200 зол. коштів, то 276 весільних розправ коштувало наших селян 55.200 зол. (самі стемлі, адвокати (чужі) і кошти свідків!) Розуміється, що ця сума далеко відходить від правдивої суми. Цю суму треба що найменше потроїти!

3. Гусятко вартости 222 зол.

В сел. Хал. мед. вертала з потока стара гусь з молодими на своє обійстє. Хотяй стара гусь дуже пильнує своїх молодих, не добачила, що одно гусятко відлучилося від громади і забігло на инше подвіря. Ґазданя В., невдоволена з того, кинула каменем і убила це гусятко. Довідалася про те властителька гусятка і заскаржила убійницю до суду за злосливе ушкодженне чужої власности. Обжалована боронилася, що вона не убила цего гусяти, але якась дівчина і вже неживе гусятко підкинула на її обійстя. Не обійшлося між бабами без сварки і обі рівночасно обжалувалися о „образу гонору“. В тій справі Суд повітовий в Перемишлі перевів 3 розправи — кожда сторона була заступлена адвокатом — кожда розправа по 20 зол. — разом 120 зол. Убійниця гусятка, засуджена на 2 дні арешту або 10 зол. грівни, внесла рекурс. Справу розсліджував трибунал апеляційний — знову 2 адвокати по 20 зол., стемлі 11 зол. Трибунал зніс вирок повітового суду з причини формальних недокладностей. Відбулась нова розправа в Суді повітовім зі свідками — знова адвокати — і вкінци повітовий суд по переведенню нових доказів увільнив убійницю гусятка від вини і кари. Та послідна розправа коштувала обі сторони 52 зол. — так що це гусятко, яке мало всего один тиждень життя, коштувало 222 зол.

4. Крівавий асентерунок.

У кождого чоловіка викликує огиду це і обридженнє, як бачить їдучих на возах до асентерунку парібків. Їдуть вони пяні, перевертаються на возах, співають а радше ревуть як дикі звіри соромiцькі пісні. І дивляться люди в місті на тих молодців, здвигають раменами і нераз можна почути слова „aleź to bydło!“

Минувшого року пяні рекрути зачали авантуру з жидами на торговиці, нападали жидів, здирали їм шапки з голови. Поліціянти не старались спиняти лиха, а коли хтось звернув їм на те увагу, відповідали: „to trudno — to ich dzień“ (факт стверджений судовою розправою!). Рекрути так розгулялись, що тогди мусіли самі жиди в обороні власного життя станути і коли рекрути натрафили на жидів різників — ті ножами боронилися перед напастниками і покалічили тяжко кількох рекрутів, з котрих оден помер в шпиталі. Що-йно тоді поліція виступила, поарештувала рекрутів і жидів. Відбулась опісля карна роз-

Німеччина ціла тепер зайнята справою своєї фльоти. Як відомо, парлямент німецький ухвалив першу рату на будову панцирника морського, якого кошти винесуть 90 міліонів марок (180 міліонів зол.) Цей панцирник будують Німці, як то кажуть — на ґвалт, бо після світової війни цілу німецьку фльоту, що числила богато величезних воєнних суден і підводних лодок розділили поміж себе побідники і поробили собі з них пасажирські кораблі, якими тепер хваляться і які є найбільші на цілий світ. І так Америка перебрала німецький воєнний пароплав „Фатерлянд" на пароплав особовий „Левятан", що тепер є її гордощами, Канада в той сам спосіб дістала другий що до величини на світі пароход „Беренгарія", перероблений з німецького „Імператора", і т. д. А Німцям з великої ласки дозволили вибудувати собі ті воєнні кораблі на оборону побережа. І от тепер Німці, підпереузавши трохи свою господарку, взялися до будови першого такого корабля. Але проти того виступили німецькі большевики і взяли на гоцьки німецьких соціялістів, що вони маючи в міністерстві 4 міністрів, згодились на будову воєнного корабля, хотяй голосять, що світ повинен розброїтися. Це подразнило деяких соціялістів і вони стали ґрати комедію. Ніби зажадали, щоб міністросоціялісти або спротивилися будові воєнного корабля або коли не можуть, то щоб вступили з кабінету міністрів. Але так не сталося. Соціялістичні міністри далі стоять при тій думці, що сила Німеччини тетіжки в добрій господарці, але й у сильній армії та фльоті і є за тим, щоб Німеччина будувала воєнний корабель. Так отже райвах соціялістів втих. — Рівночасно Німеччина будує два величезні пароходи, що будуть найшвидші на світі. Але *не криються з тим Німці*, що оті торговельні судна „на всякий випадок" можна буде змінити на воєнні кораблі.

Швеція є така держава, що про неї мало коли в Европі чути. Положена на півночи, не мішається вона в справи світової політики, а король того краю враз з парляментом дбають щиро про добро своїх горожан. Швеція є краєм, де є так звані народні університети і де горівки майже не уживають, а населення є боґате помимо того, що земля там камениста і літо дуже коротке. Одним боком припирає Швеція до Балтійського моря. Через це може мала Швеція недавно досить журби. А було так: Шведська фльота уладжувала, як що року, морські маневри. Тревали ті маневри кілька днів. Та ось одного ранку зауважив комендант більшого пароходу, який патролював на морі, що біля побережа крутяться якісь підводні човни. Корабель почав обстрілювати їх, як звичайно на маневрах, сліпими патронами — а ті тоді в ноги. Пароплав за ними. Та тепер щойно пізнав комендант шведського судна, що це були большевицькі підводні лодки. Вони мабуть підглядали побереже та порт і не зауважили патролюючого корабля. На вістку про це закипіло у цілій Швеції. Усім стало відомим, що коли большевики так завзято цікавляться шведським побережем та портами — то мають в тім якийсь інтерес. А що рівночасно у столиці Швеції, Стокгольмі перебуває большевицька торговельна комісія, на яку здавна падало підозріння, що вона повнить у Швеції крім большевицької аґітації також шпіонську службу, то шведський уряд зажадав від московських большевиків, щоб забрали собі її. І большевики мусіли своїх торговельних представників відкликати.

Чехословаччина обходить того року десятиліття своєї держави. З тої нагоди мін. справ загр. Бенеш виголосив в Кутній горі промову, у якій переглянув ціле дотеперішнє життя Чехословацької республики. Між иншим сказав Бенеш таке: „Ми перебрали по Австрії край знищений — а за десять літ ми загосподарували його і перші в Европі устійнили ми вартість свого гроша. Це все зробили Чехи самі, своєю працею. Але на тім спочати не вільно нам. У нас мусять бути дороги, як у Швайцарії, залізниці як в Анґлії, готелі як в Голяндії — а крім цього чесність, ретельність і — школи". Як видно з тої промови, то Чехи мають великі пляни. Говорив також про большевиків. З ними ще досі Чехословаччина зносин не навязала, головно через те, що большевики звернули у своїй аґітації пильну увагу на Чехословаччину і сиплять туди масу грошей, щоб викликати заколот. Тільки в минулому році дістали чеські комуністи на аґітацію 120 міліонів корон. Але ці гроші не мають впливу у Чехословаччині, бо де праця і рух, де сякий-такий добробут — там аґітація комуністична сили не має.

В Югославії і досі нема порядку. Хорвати радять дальше в Загребі, а цілий уряд Корошіца, якого вони не узнають, не може найти способу, щоб добалакатися з Прібіцевічом та Мачком, провідниками теперішної опозиції. Пробував вже і король говорити з Хорватами і ще недавно покликаний був на авдієнцію сам Прібіцевіч — опісля Корошец — але нічого з того не вийшло. Хорвати чуються тепер в силі, усі їх три партії: федералістів, селянська і католицька обєдналися в спілку, щоб боронити хорватських інтересів. Прібіцевіч згори заявляє, що на ніяку згоду не піде і навіть якби новий уряд настав — то Хорвати до парляменту не повернуть — хиба аж по переведенню справедливих виборів і покликанню уряду, в якому булиб і Хорвати. — Свіжий клопіт має Югославія з Італією. У Спалєто відбулися протиіталійські демонстрації, а навіть на побережу моряки і рибаки не можуть погодитися. Підчас тих демонстрацій потурбовано кількох Італійців й Італія жадає, щоб виновників покарано. Радіб Серби це зробити — бо треба договір торговельний кінчити — а ту тимчасом шукай вітру в полі. Це були Хорвати, а Хорвати триматися і одні других боронити уміють.

Румунія знову прославилася новим циганством і злодійством. Десь инші народи здобувають собі славу у хоробрости, науці, штуці ітд. а Румуни мають лишень одну славу: злодійства. Вони, як звісно, цигани, тай від того походить наше слово „циганити". Що воно значить, кождий знає. Отже в Румунії кождий циганить і краде, від пастуха почавши, на міністрі скінчивши. Бувало вже таке в Румунії, що цілі залізничі поїзди були вкрадені, а як є вибори до парляменту, то також циганство. Ось і тепер вийшло на верх ось яке величезне ошуканство. Має Румунія великі державні копальні нафти, з яких має грубі доходи. Ті копальні і нафтові поля є під управою міністерства рільництва і там були їх пляни. Та нараз пляни зникли. Почалися розшукування — і найшли їх у пивниці міністерства, де хтось їх підкинув. А тимчасом ціла шайка злодіїв пофалшувала на підставі цього пляну свої нафтові пляни і давай державні поля нафтові заграничним купцям продавати. Поліція і суд впали на сліди того ошуканства але як почалося слідство, то почалися дивні річи вияснювати. Злодіями були не звичайні собі люди, а високопоставлені державні урядники. Слідство вів головний прокуратор державний. Але як почав він збирати матеріяли, то показалось, що неодного з „грубих риб" треба засадити до криміналу. Тому міністерство видало приказ, щоб він цілу справу замазав. Це так розлютило сумлінного прокуратора, що він дістав удар серця і вмер. Та це справи не скінчило. Заграничні купці, довідавшись про ціле ошуканство, підняли райвах, бо-ж вони величезні суми поплатили. Стали домагатись від румунського уряду, щоб вияснив справу, чи годиться на ту продаж державних ґрунтів. А румунський уряд мовчить: хотівби щоб тої справи не рухати, бо богато з високих урядовців мачало пальці в тім величезнім циганстві. Але хлопська партія заздрісна, що на циганстві заробили лишень високі урядовці і домагається покарання їх. Та мабуть таки уряд замаже цілу справу, бо боїться Посадить цих злодіїв в тюрму, то вони видадуть инших злодіїв, що циганили деінде, ті знову инших. І так по нитці до клубка. Тоді цілу Румунію треба буде посадити до криміналу.

Японія в гострій сварці з Хінами. Та сварка, що правда повстала вже давно, але тепер перемінилась у велику ворожнечу — так, що хто знає, чи не будемо ми свідками нової великої війни на сході Азії. О щож зайшло? Японія обсадила хінську країну Манджурію, і не хоче відтам вступитися. На Манджурію, мала Японія храп здавна. Японці дуже плодяться і для них вже нема місця в краю. До того останний землетрус наробив знов біля міліона свіжих нуждарів. Через те в Японії нужда і безробіття, а Австралія і Америка не пускають до себе Японців, бо ті роблять конкуренцію місцевим робітникам витревалістю та пильністю у праці. Щоб запобігти біді населення, Японія старалася зразу піднести свій промисл — але з того мало користи вийшло. Раз Японці мало сирівцю мають, а друге — ще гірше — вивозити нема так куди. Опісля почала Японія примилюватись на Хінців: Ми — мовляв — одна раса, ми вам брати, ми вам господарку піднесемо. Хінці дозволили Японцям у себе поселюватися, але з часом побачили, що Японці од них меткійші і в промислі і в господарці — а їх праця в Хінах не йде на добре Хінцям, але Японцям. Та тимчасом вибухла домашна війна в Хінах і Японці ніби то для оборони своїх горожан понасаджували в деяких областях Хін військо і за той час, як Хінці водилися за чуби, Японці навіть залізниці побудували. Та Хінці скоро зрозуміли, що на братній війні тільки чужинці заробляють і швидко погодилися між собою. А тоді до Японців: „Забирайте манатки! Хіни є для Хінців". Та тепер знова Японці уперлися і вийти не хочуть і закриваються тим, що революція ще не покінчена. Дійшло до того, що Хіни загрозили відкликанням своїх представників та почали бойкот японського товару. Але Японці мимо того не вступаються з Манджурії. Хінці намагаються викликати проти японське повстаннє в Манджурії — а навіть син Чан-Тсо-Ліна, що колись був прислужником большевиків, зробився патріотом і грозить Японії. Закрабується на війну...

Всячина.

Вступний іспит на I рік державної утраквістичної семинарії в Перемишлі відбудеться д. 4. вересня о год. 8. Документи зложити в Дирекції як найскорше.

Вписи до Музичного Інститута ім. Лисенка в Перемишлі відбудуться в днях 1—2—3 вересня ц. р. в комнатах Муз. Інститута ул. Костюшки ч. 5/II від 11—1 г. рано і від $3^1/_2$—$5^1/_2$ г. пополудни.

З нагоди вписів до шкіл, проситься родичів і опікунів, щоб складали датки для Товариства охорони молодіжи, яке опікується убогою молодіжею. Датки складати можна в Нар. Базарі.

права: рекрутів за опір власти і публичне насильство позасуджувано, жидів крім одного увільнено. Родичі пяних рекрутів заплатили адвокатів і те коштувало що найменше 300 зол.

5. Одно яйце вартости 176 зол.

Сороката курка Параньки В. мала ту погану привичку, що як ґаздиня докладно при „мустерунку" не провірила, що ходить з яйцем і зараз ей не взяла під арешт — то та сороката вишукувала спеціяльні місця для своїх покладків. От часто перескакувала пліт сусідки Ксені М. і в тріщах лишала яйце вартости 13 грошів. Користала з того Ксенька М. і забирала кождим разом яйця собі. Коли те Паранька В. провірила, така нещирість сусідська дуже її заболіла і курку патрувала.

Одного разу голосним кудкуданнєм сороката оповістила веселу новину, що знесла яйце в тріщу Ксеньки. Параньці якось ніяково було перелазити через сусідський пліт за своїм яйцем, тому вишturкала дірку в плоті, сягнула рукою і яйце забрала.

Побачила те Ксенька М., пішла до свого адвоката на пораду і оповіла „від кінця", як то було з тим яйцем. А від чого адвокат краєвий? Він зараз з місця зробив провізорку Параньці М. о нарушення в спокійнім посіданню плота, через вибиття в нім діри. По одержанню візвання до Суду — обі баби поганьбилися і Паранька назвала Ксеню „кардиналом" — а Ксенька Параньку „фортепяном" но і обі заскаржилися о „образу гонору" до Суду. Ксенька М. програла провізорку, мимо того що адвокат краєвий виводами правними старався переконати суддю, що Ксенька М. має рацію. Суд рішив, що зроблена не велика діра в плоті, щоб забрати своє яйце, не може бути наміром нарушати право посідання — а знова суддя карний від „кардинала" і „фортепяну" обі баби увільнив, тільки за додаткові погані слова засудив обі баби по 24 годин арешту, з заміною по 10 зол. Ті процеси, викликані нещасним яйцем, коштували 176 зол.

6. Ціна молока з жіночої груди.

В часі великої заверухи воєнної в році 1914 — евакуовано село В. в перемиськім повіті, в околицю Тарнова. Дві сусідки молодиці, Олена Ж. і Фрузька Р. замешкали разом в одній хаті і кормили свої діти. Фрузька, здорова жінка могла своїми грудьми викормити і троє дітей — зате Олена була слабосильна і не могла вдоволити свого синка, котрий голосно домагався харчунку. На просьбу Олени Фрузька через 3 неділі давала цицки малому синкови Олени. Москалів з під Перемишля прогнали і обі молодиці вернули до свого села. Тут посварилися і Фрузька пішла до адвоката зробити скаргу. Докладно розповіла, яка вона добра була для Олени, як ей дитині давала ссати і тд. Питає адвокат: „То ва так за дурно давали цицки Олениній дитині — ми її вирихтуємо". І „вшкварив" баґательку о 21 кор. числячи денно (через 3 неділі) по 1 короні за молоко. Прийшла розправа. В суді греміло від сміху. Суддя полагодив справу так, що Фрузьці представив нелюдяність ей жадання — казав обом жінкам поцілуватися і вони обі завстиджені опустили будинок суду.

Але адвокат Фрузьки Р. виграв справу, бо взяв від неї за скаргу 7 кор. 50 сот., а за розправу 3 кор. разом 10 кор. 50 сот.

*

Подаю тут 6 прикладів судових розправ, бо на більше місця нема в „Укр. Гол.". Але мігби я навести сотки таких безглуздних процесів, в яких наше селянство руйнується. Тяжко запрацьований гріш вандрує в чужий карман, а ті, що на селянській темноті і дурноті заробляють і селянською кривавицею живуть, бавляться по пишних ресторанах, кабарнях і кплять собі з „głupoty i zaciętości ruskiego chłopa". А коло возів, які привозять наших селян на торговицю, ждуть вже жидки фактори, допитуються о справи і провадять наших темних процесовців до ріжних адвокатів, запевняючи, що цей, до котрого його ведуть, то найліпший „краєвий" адвокат і він так „вирихтує" противника, що з торбами піде.

Одинока Українська Торговельна Школа у Львові, ул. Нонянтів 1/III, приймає в днях 30/8 до 2/9 1928 від год. 10 до 12 передпол. **додаткові вписи** на виділи кооперативний і торговельний. Початок науки 3. вересня о год. 9. рано. Курс для абітурієнтів починається 3. жовтня 1928.

† Іван Жовнір, урядовець каси хорих, помер ненадійно д. 27. серпня в 70 р. життя.

Покійник довгі літа був провідником польської соціялістичної партії в Перемишлі і разом з молодшими членами тої партії Реґером і Ліберманом клав основи тій партії. Будучи робітником в друкарні Кнолляра, мав покійник рішаючий вплив на орґанізацію робітництва, промовляючи по вічах тільки по польськи. Головно його заходом повстав в Перемишлі „Dom Robotniczy", пекарня і инші установи.

Коли соціялістична партія польська скріпилась і прибрала характер наскрізь націоналістичний — укр. соціялісти стали вже непотрібні польським соціялістам і тому мусіли орґанізувати у Львові нову партію УСДП, тоді і Покійник став в Перемишлі орґанізувати окрему партію, яка була тільки на папері. Щойно по війні партія ця увійшла в посідання Епарх. Сирітського Захисту і тут Покійник став орґанізувати робітників. Була це людина доброго серця і тому надуживали його амбітники, бажаючи на його плечах дійти до війтівства в робітничій партії. В. Й. П.

Новинки

НАЙБІЛЬША КНИГА СВІТА це Тибетська Біблія або Шандтур. Вона складається зі 108 томів оправлених у шкіру, по 10.000 сторінок у кождому. Кождий том варить 5 кіля, а картки мають вздовж 53, на ширину 20 центиметрів. У цій великанській книзі є виложена релігія індійського пророка Будди, а дорога вона така, що рідко хто має її. Одно монґольське племя хотіло мати в себе таку біблію і мусіло дати за неї аж 700 коров.

ЛЯЧНА ПРИГОДА. Дочка учителя Наймана у Брізен на Поморю вертала з прогульки зі сином дідича Янковського. На повороті захопила їх буря і обоє вони сховалися до придорожної стодоли. Та нараз шалений вихор вивернув стодолу. З під руїн витягнули страшно покаліченого Янковського і трупа Найманівни.

НЕЩАСЛИВИЙ ОСТРОВ. Маленький остров Каляс, біля Індій в Азії навістив землетрус і вибух вулькану. Розпалена лява почала виплитати з гори, а по дорозі спалила 6 сіл. Тисячу людий спеклося живцем, а до 800 покалічило каміння, викидане вульканом. Рівночасно зірвалася буря на морі і затопила 9 суден. Позісталі мешканці, в числі 5000 живуть у страшній тривозі.

ВЖЕ Й ДІТИ ХОЧУТЬ!? В румунському місті Ґалач 13-літний Кирило Чоботарію полюбився з того самого віку Доркою Жонеску. І то не лиш полюбилися, але постановили пібратися. Та коли про це сказали родичам — ті, замість дозволу дали їм добре в шкіру. Тоді молоді новоженці втікли з хати, задумуючи втікти до Польщі і там зажити разом. Поліція однак догонила їх, завернула до дому, а тут знов родичі справили їм лазню. Чи відхотілося їм після цього женячки — не знати. Виходить, що в циганській державі усе йде на бакер.

ЧУДО НАУКИ. В берлінському шпиталю підчас операції сконав на удар серця 81-літний старець. Лікар Норденторф застрикнув йому винайдений собою лік у серце — і на диво — воно почало бити знову. Кров почала кружляти, старець віддихнув і по 10 мінутах був живий наново. Кажуть учені, що тим способом буде можна ратувати усіх, що їх убив грім.

МАТИ — ПОТВОРА. В Ченстохові арештовано Гелену Піперову, під замітом вбивства. Жінка ця підчас неприсутности мужа, який виїхав до Франції на заробітки, почала підкохуватися в якімсь смаркачу а вислідом цього була дитина. Боячись, щоб муж о ній недовідався Піперова задусила її і почала варити. Підчас цього поліція її прилапала. Піперова призналася в суді, що дитину вона опісля хотіла зїсти, щоб затерти по ній усякий слід.

НАЙСИЛЬНІЙШИМ ЧОЛОВІКОМ вважають тепер Українця Івана Залізняка — а властиво Івана Ґаха з під Сокаля, що перебуває тепер в Америці. Залізняк поборов до тепер найсильнійшого і хвальбою і силою Поляка Збишка і забрав йому дорогоцінний пас, який має право носити тільки найбільший силач світа. Оповідають, що поборений Збишко трохи не плакав, коли Залізняк поконав його і нечемно відкинув Залізнякову руку, коли той простягнув йому на кінець дужання, як то принято в звичаю. За це дістав по „козацьки" по пиці а ціла саля, що приглядалася, трохи не пукла зі сміху з приводу того випадку.

САМ ЗАБИВ СИНА. Російський летун Володимир Орловський відповідав недавно перед судом за вбиття власного сина. Тут боронився він тим, що син його вродився божевільним і мимо усіх старань та лікувань остав таким на далі. Будуччина божевільної дитини наповняла розпукою серце батька і матері і довго-довго боровся він з совістю, заки рішив, що краще вбити сина малим, ніж мавби він піти у світ калікою та поштурховищем. Колиж ще і сусіди похвалювали такий намір нещасного батька — Орловський сина вбив. Суд зрозумів біль батьківського серця і нещасний чоловік зістав увільнений від якоїбудь кари.

БАНДИТИ І БАНДИТИ. В кождому числі нашої часописи даємо щось в роді статистики нападів, раз, щоби остерегти людий, друге, щоб звернути увагу влади на неможливі відносини у нас. Не робимо це з приємности — але з важкого обовязку. І з того тижня маємо свіжі факти: Чотирох братів-бандитів, а саме Микола, Василь, Іван і Дмитро Сташкевичі підпивши собі на весіллю почали робити галабурду. Під руки попав їм Василь Городецький, 22-літний парубок з Рівної пов. Лісько і того бандити пробили ножами на смерть. — Антін Рисінський, згідник по фаху, їхав до Судової Вишні з Никлович. В лісі Буковичі зустріли його бандити і погрожуючи револьвером зажадали грошей. Антін не втратив притомности, а почав пужалном ґаратати обох опришків. Опісля затяв коні і втік. За ним посипалися стріли. Одна з куль застрягла Антонові в карку, але щасливо заїхав до хати.

ХИТРИЙ ПЛЯН — І МИШ. В Мінхен в Німеччині судять тепер внука письменника Шіллера за ошуканство. Панок цей мав вислати одному золотареви до направи нашийник, який обезпечив від крадіжи на почті на 60.000 зол. Замісто нашийника вложив він до скриночки миш, в тій надії, що вона перегризе діру, а тоді він зажадає відшкодування. Тимчасом миш згинула і золотар отворивши скринку найшов тільки її трупа. Асекураційне товариство запізвало Шіллера до суду за обман. А тому все булоб удалося, якби не ота здохла миш.

КОХАЙТЕСЯ ЧОРНОБРИВІ — та не з сержантами! Марійка В. з Копичинець закохалася на смерть у сержанті 13. баталіону граничного, Свідрови. Свідер якийсь час дівчину любив, а потім покинув. Марійка не могла цього перенести. Закралася до мешканя свойого коханого, знайшла його револьвер і стрілила до себе. Та куля заздраснула тільки легені — і зараз Марійка видужує в шпиталю тай роздумує над невірним... сержантом (не козаченьком).

НІВРОКУ! Статистика Америки подає, що там на протязі двох літ згинуло під колесами автомобілів 49.039 осіб, а 1 міліон 200 тисяч було покалічених. Число це у тому році ще зросло. Третину з числа забитих становлять діти до 15 літ.

СТРАШНИЙ ВИПАДОК. Селянин Лінтнер з Сосні пов. Остгрів у Великопольщі косив збіже. Не зауважив він, що в ньому стоїть спокійно маленький $2^1/_2$ літний хлопчина та дивиться на хрущика. Лінтнер так сильно замахнув косою, що відтяв хлопчині одну ногу, а другу покалічив. Маленький мучиться тепер в шпиталі.

ПАРУБОЦЬКІ ПОРАХУНКИ. В селі Коневі пов. Добромиль жило двох парубків, Корбяк Михайло і Погорілець Володислав. З якогось часу одначе оба посварилися і Погорілець заприсяг пімсту свому ворогови. Якось вертав Корбяк лісом з товаришами, а Погорілець засів на нього і вистрілив. Куля влучила Корбяка в саму скрань і він впав на місці трупом. Погорілець арештований, навіть не крутив, але відразу сказав: „Я мав з ним свої порахунки".

ДВА ТРУПИ ВІД ҐРАНАТУ. Помимо тільки нещасливих випадків щораз чути про те, якто наші „герої“ обходяться зі знайденими стрільнами — при чому зістають або калікам або гинуть. Перед кількома днями лучилося знов таке саме в селі Пеняки пов. Броди. Двох старших господарів, 36-літний Іван Колик і 37-літний Вавро Бертелюк найшли на полі гарматне стрільно і як звичайно — маніпулювали. Наслідок був такий, що стрільно вибухло і вбило обох. І чи дивуватися дітям, коли старші щось таке виробляють, як діти?

ВТІКАЮТЬ ВІД ЖІНОК. В Австралії, що є пятою частю світа і яка підлягає Англії заведено припис, щоб кождий, хто виїздить за границю, предложить урядови дозвіл від жінки на таку подорож. Сталося це у звязи з дуже частими випадками, що мущини втікають од жінок, а ті опісля відносилися до уряду о запомогу. Урядова статистика начислила, що в одному році втікає з Австралії од жінок 20 тисяч мужів.

ДОБРИЙ СИНОК. Недавно стався в Австрії випадок, що свідчить яскраво про виховання теперішної молоді. Отже 26-літний купець Еґер зобовязався платити своїй матері доживотне. Колиж цього не виконував, а суд оголосив на нього ліцитацію — синок так розлютився, що впав до хати матері, поломав усі річи, а опісля обляв хату спіритусом і підпалив. Ледви добрі люди вратували старуху. „Блудного“ сина арештовано.

ГОРИТЬ! В цегольні Івана Липовича в Коростенку пов. Перемишляни зайнявся нечайно від надтоогрітої печі соломяний дах і згорів зовсім. Шкода виносить 450 зол. — У купця збіжа Шулима в Монастириськах пов. Бучач вибух з незнаної причини пожар. Згоріли будинки, збіже і хатні річи вартости 6.000 зол. — В хаті фотоґрафа Букcдорфа в Бродах наслідком неосторожности почало горіти. Нім приїхала сикавка згорів і його цілий і ще два сусідські доми. — В селі Підгорище пов. Бібрка згорів від удару грому дім і всі будинки господарські З. Бучка. Шкоду обчислюють на 1600 зл. — Сірниками підпалили малі діти будинки господаря Петра Підручного в Іванкові пов. Заліщики. — В Андрія Лисюка вибух пожар від недокуреної папіроски. Вогонь перенісся на сусідські подвіря, і від цього погоріло зовсім 5 господарств.

І ЩЕ РАЗ ҐРАНАТ. Дотепер доносили ми про те, як то неосторожно обходяться діти зі знайденими стрільнами. А оце нотуємо другий випадок, де старші люди поступають як діти. І так: В Жидачеві найшов 53-літний господар Трембінський ґранат на полі і приніс до дому. Тут задумав він розбити стрільно сокирою, але ледви вдарив — як ґранат вибух, а його скалки покалічили страшно Трембінського та обірвали йому руку. Заки приїхав лікар — було запізно. Трембінський, перевезений до шпиталю, умер.

ТРУПИ з 1919 р. Большевицький корабель натрапив оноді на Балтійськім морі на затоплену підводну лодку. Коли її витягнено з води — оказалося що вона анґлійська, а Німці затопили її ще в 1919 році. Лодку отворено — а в ній найдено 34 трупи нещасливих вояків, що тільки літ перебули у водному гробі.

СТРАШНИЙ ВИПАДОК мав місце в Кустинові пов. Радехів. Двох робітників, Маковський і Гупало спускали до нововикопаної керниці бетонові рури при помочі коливорота. Нагло корба вальця вирвалася Гупалови з рук і вдарила його так в щоку, що заломалася кість і вилізла бородою. Маковський хотів корбу задержати, але вона вдарила в шаленому розгоні його так по голові, що нещасному тріс череп і мозок виліз на верх. Обох в дуже важкому стані відвезено до шпиталю.

Переписка Адм. *Вп. М. Ґрица, Вис. вижне.* Напишіть, на що призначені гроші, які Ви прислали. — *Вп. Ґафт. Іван син Дм. в Тишк.* Висилаємо правильно. Там пильнуйте, бо хтось відбирає. Напишіть картку, як далі буде. — *Вп. Т. Вербов. в Угр.* Заплачено до 15/11, до кінця року належиться ще 1·50 зл.

НОВІ КНИЖКИ.

„Рясг“ — Бібліотека для всіх. Популярний місячник під редакцією Івана Зубенка: 1.) *Др. К. Трильовський:* **Російська цариця Катерина II.,** стор. 64·16₀ і 2.) *Д. Шумей:* **Нормани-Вараги.** Історичний нарис, стор. 48·16₀. Накладом В-ва. „Ока“ Коломия 1927—1928, ціна кождого числа 50 сот. — Перед нами нова спроба популярного видавництва „дешевої книжки“, обчисленої на найгірші народні маси. З дотеперішних випусків бачимо, що видавці бажають видавати перш усього популярно-наукові речі, що справді так дуже в нас потрібні. Зазначені обі книжечки написані популярно й цікаво. В першій книжечці можнаби тільки вигладити деякі різкі місця, що „бють на сенсацію“, в другій (Нормани) автор подає історичні вістки про Норман, а опісля цього поборює т. зв. норманську теорію в справі повстання укр. держави. Треба зазначити, що остання книжечка написана дуже гарною й чистою укр. мовою. Видавництву, що ставить собі таку гарну мету, слід як найкращих успіхів побажати. — Е. Грицак.

Гріхи молодости — комедія на 3 дії. Стр. 47. **Трьох до вибору** — комедія на 3 дії. Стр. 38. Тернопіль 1928 р. Видавництво „Подільська Театральна Бібліотека. — Молоде видавництво „Подільська театральна бібліотека“ в Тернополі збогачує побіч вид. „Русалка“ щиро нашу убогу аматорську театральну літературу. Обі вище згадані комедії, вміло переведені на укр. мову є зразком того, які вистави повинен підбирати собі аматорський гурток, передовсім в містах та місточках. Сюжет обох комедій той сам: непорозуміння або нещирість та дволичність одної і тої самої людини викликує смішні ситуації, може аж занадто накопичені. Та це зразки модерної французької комедії — а для нашої публики, особливож міщанської незвичайно підходячі. Тому годилобся аматорським гурткам по містах запізнатися з ними, тим більше, що і установка і техніка штуки назагал легкі. „Подільське Театральне Видавництво“ належалоб тільки попросити, щоб воно звернуло увагу ще й на нашу сцену сільську і видало відповідні для неї підручники — а тоді і розвій його забезпечений буде. — К-к.

Надіслане

КОНКУС. Виділ Товариства „ДЕШЕВА КУХНЯ“ в Перемишлі оголошує конкурс на приняття ґімназійних учеників до бурси Товариства. Місячна оплата виносить 60 золотих. Оплату принимається частинно в харчах. На інвентар платиться одноразово при вступі 20 золотих. Подання з долученою карткою на відповідь треба вносити до дня 20 серпня 1928 р. на руки проф. Теодора Ґолійчука, ул. Снігурського ч. 10 в Перемишлі.

Матуристка. сем. учител. шукає посади. Може уділяти лекції, вести коопер., хор і тд. Зголошення до Адм. „Укр. Гол“.

Хто на провінції або на перифериї міста видержавить 1—3 морґову реальність з 1—3 кімнатною хатою (опущену можу своїм коштом невелику направу перепровадити). Зголошення до Адмін. „Укр. Гол.“ з поданнем чиншу за весь час під знаком: „Працьовитий“.

Товар. „Союз Українок“ в Перемишлі.

Подається до відома П. Т. Громадянства, що заходом цего Товариства дня 15 вересня ц. р. відчинеться черговий

Курс крою і шиття

на якому уділяться науки:

1. Крою і шиття біля
2. Крою і шиття жіночих і діточих одягів
3. Ручних робіт, як вишивок, мережання, гафту і ин.

КУРС трівати ме від 15. вересня ц. р. до 30. червня 1929.

Учениці курсу можуть користати з наука у вечірній фахово-доповняючій школі. — Учениці, які малиби намір одержати визволення з правом отворення власної робітні, мусять відбути трилітну науку так на згаданім курсі як і у фахово-доповняючій школі.

Оплата на курсі 15 золотих місячно, наука в фахово-доповняючій школі безплатно.

Замісцеві учениці можуть знайти дешеве приміщення в бурсі „Союза Українок“.

Зголошення приймає канцелярія Українського Інститута для дівчат, Татарська 4. (від год 11—1 передпол.

АДРЕСА для листів: Курс крою ул. Татарська ч. 4.

Актуальна та інтересна книжка, появилася на днях на книгарському ринкові. Є це твір звісного американського бізнесіста ГЕРБЕРТА КАССОНА під заг.:

ТАЙНИ УСПІХУ в ІНТЕРЕСАХ
(16 засад ділової людини).

Обємистий вступ перекладчика, ВІКТОРА ПРИХОДЬКА, ясно ілюструє наші недомагання та промахи, які ми робили — незнаючи сути інтересів та не прикладаючи до справи промислу і торговлі належного зрозуміння.

Цю книжку повинен прочитати кождий українець, (не лишень купець чи кооператор, чи промисловець) а в першу чергу повинні нею заінтересуватись ті, що держать руку на пульсуючім живчику нашого суспільного життя та виховники народу.

ЦІНА КНИЖКИ 4 зл. (з пересилкою 4·70 зл.)

Жадайте цеї книжки по всіх українських книгарнях у цілому краю.

Замовлення гуртові слати на адресу: Накладня: Михайла Таранька. Львів, вул. Зіморовича 3.